

ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ „НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА”

Пряшів (Словаччина). Перша міжнародна презентація Енциклопедії НТШ відбулася 19 березня 2013 року в м. Пряшеві (Словаччина). Ідея проведення цього заходу, який ініціювали українські та словацькі НТШівці, здобула підтримку й офіційного патронату Генерального консульства України у Пряшеві, урізноманітвивши цю культурну програму відзначенням Шевченківських днів. Презентацію організували викладачі та студенти Інституту русистики, україністики й славистики, а також працівники Центру україністики. Згадані інституції діють як структурні складові філософського факультету Пряшівського університету, керівництво якого (декан Василь Глухман) сприяє поширенню, поглибленню й зміцненню українознавчих ініціатив на словацькій землі.

Представлення енциклопедичного видання „Наукове товариство ім. Шевченка” стало базовою складовою літературного вечора „Струни Кобзаревого серця”, який тривав упродовж кількох годин у приміщенні головного академічного корпусу. Інформаційну підтримку цієї події забезпечили головний редактор тижневика „Нове життя” Мирослав Ілюк у супроводі словацького телебачення SVT-2. Завдяки цим організаціям був здійснений документальний відеозапис.

На початку зустрічі з привітанням виступила доцент кафедри україністики Любиця Бабота, з окремим словом звернулася до присутніх Генеральний консул України, професор Ольга Бенч.

Про основні етапи інституційної та дослідницької діяльності найстаршої української громадської інституції — Наукове товариство ім. Шевченка — доповіла секретар Комісії семіотики соціально-культурних процесів матірнього НТШ у Львові Ореста Лосик. Вона наголосила, що праобразом заснування НТШ виступає просвітницька діяльність, подібно як в європейських країнах першої половини XIX ст. національні Матиці (сербська, чеська, словацька, хорватська). Тому написання історії цієї загальноукраїнської інституції, яка діє впродовж 140 років, у формі енциклопедії має глибоке соборне значення. Крім того, різногалузєва спадщина НТШівських сподвижників вражає видавничим доробком, засягом і глибиною опрацю-

ваної наукової проблематики, що створює досконалий фундамент для синтезованого упорядкування цілісного образу функціонування цієї інституції і в світовому масштабі. У виступі було представлено концепцію формування енциклопедичних видань в історичній ретроспективі, починаючи від перших стародавніх термінологічних словників й завершуючи новітньою віртуальною Вікіпедією. Для слухачів зроблено оглядовий тематичний екскурс щодо попередніх проектів українських енциклопедій, зокрема тих, які надзвичайними, з огляду на ідеологічні репресії, зусиллями НТШівців формувалися у XX ст. за редакціями М. Грушевського, І. Раковського, М. Скрипника, І. Мірчука та В. Кубіювича.

Доповідка наголосила також на унікальному значенні зібраного, відповідно систематизованого й проілюстрованого більше, ніж тисячою тематичних ілюстрацій, матеріалу першого тому презентованої енциклопедії „Наукове товариство ім. Шевченка”, серед дописувачів якої є академік Микола Мушинка, а до співпраці над наступними томами залучені співробітники різних академічних та архівних установ Братислави й Праги.

Кожна вміщена в Енциклопедії стаття,

включно зі списком першоджерел і переліком використаної літератури, містить цінну наукову новизну для усіх, в тому числі закордонних українців і дослідників національного епосу у його культурно-ментальних, інтелектуальних, мистецьких, соціально-політичних, історичних проявах. Присутніх (а серед них — місцеві освітяни, очільники українського консульства, представники українсько-русинської громади Словаччини та пряшівські НТШівці Юрій Бача, Михайло Штець, Михайло Роман) особливо зацікавили „словацькі” акценти з-посеред 248-х вміщених гасел.

Другою частиною міжнародної зустрічі стала літературно-музична композиція за найвідомішими поетичними творами Тараса Шевченка, підготовлена студентами україністики різних років навчання. Одягнені у вишиванки, вони декламували (в тому числі у білоруських та російських перекладах) уривки поем „Катерина”, „Гайдамаки”, „Наймичка”, „Сон” та ряд віршів із різних етапів творчості Кобзаря.

Президія презентації Енциклопедії „Наукове товариство імені Шевченка” в Словаччині.
У президії зліва направо: Ольга Бенч, Ореста Лосик (доповідає).
Пряшів, 19 березня 2013 р.

Проведений захід підтвердив плідність тяглої співпраці українського матірнього Товариства з крайовими товариствами НТШ у Словаччині та у всьому світі, адже подібні наукові та культурні ініціативи мають організаційну мотивацію для

різновікової місцевої національної громади. Водночас їх реалізація на відповідному професійному рівні збільшує гроно іноземних симпатиків українства.

Ореста ЛОСИК

*

*

*

Львів (Україна). 20 червня 2013 р., у конференц-залі Наукового товариства ім. Шевченка відбулась презентація першого тому Енциклопедії „Наукове товариство ім. Шевченка“. Засідання зібрало велику кількість науковців, і не лише членів Товариства. Це неординарна подія у житті Товариства.

Із вступним словом виступив голова НТШ Олег Купчинський. Він відзначив, що „презентація, тобто докладне ознайомлення із першим томом Енциклопедії НТШ, а також з її авторами, приємний для наукової громадськості захід. Приємний і тому, що репрезентуємо книжку, виконану не деінде, а в НТШ. Загалом наша презентація дещо запізнилася — її обговорювали уже у Пряшеві та США.

Задум створення цієї книжки жеврів ще у 1990-х рр., але тоді не було можливостей розпочати над нею роботу“.

У своєму слові О. Купчинський також перелічив причини, які спонукали до створення Енциклопедії, зазначаючи, що „Наукове товариство ім. Шевченка — найстарша українська установа. Без енциклопедії нам важко буде написати історію Товариства; з НТШ пов'язана діяльність низки визначних науковців різних галузей, починаючи від 1873 р., які виділяються винятковим розумінням і жертвовністю для Товариства. З НТШ пов'язана організація наукових шкіл і формування багатьох напрямів наукової праці його членів; НТШ — це наукова інституція із чіткими державними підходами. Товариство є спільним утворенням інтелігенції Східної і Західної України“.

Голова НТШ також зауважив, що Енциклопедія „Наукове товариство ім. Шевченка“ — це відоме видання одного товариства, хоч за змістом значно ширше, бо розкриває взагалі явища культури, України і її контакти зі світом під різним оглядом.

У дискусії взяли участь Ю. Головач, Я. Довгий та Р. Кирчів. Роман Кирчів, зокрема, відзначив, що робота справді вражає. Із неї „ми бачимо, що НТШ в своїй діяльності акумулювало все, що було в гуманітаристиці. Олег Купчинський як відповідальний редактор із різних галузей наук включає багато статей, які показують, з ким контактувало Товариство. Ця книжка не повторює жодної енциклопедії, навіть у частині бібліографії“. Вчений також вніс пропозицію щодо фор-

мування концепції енциклопедії для наступних поколінь видавців.

Виступала також Мирослава Ковбуз, яка наголосила, що „Енциклопедія „Наукове товариство ім. Шевченка“ — не що інше, як важливий рукотворний пам'ятник НТШ. Перший том має 248 гасел і 1200 ілюстрацій. Знайти ці ілюстрації — неймовірно важка праця, адже вони непересічні.

На жаль, працюючи над першим томом, ми втратили такі особистості, як Я. Дашкевич та О. Мороз.

Якщо ж говорити про бібліографію і добір статей, то це вдало продуманий аспект книжки. Треба будувати цю Енциклопедію через покоління. Олег Антонович сказав, що Е НТШ — це наша історія міжнародних наукових зв'язків. У цьому контексті можна навіть простежити міграцію українських ідей по світі. Впевнена, що нині і в майбутньому будемо підтримувати працю над виданням“. Наприкінці М. Ковбуз внесла пропозицію щодо скорочення гасел великого розміру, розповсюдження наперед списків гасел у комісіях, а також подякувала за цю фундаментальну працю голові Товариства Олегові Купчинському, Олександрі Савулі та Наталії Федорак, які її редагували.

В обговореннях взяв участь також Роман Плячко.

На тему обсягу гасел із Мирославою Ковбуз дискутував Богдан Ковалів. Крім того, він висловив думку, що „через щонайбільше п'ять—сім років вийде у світ перших 5 томів, а коли з'являться ці томи, то нові покоління продовжуватимуть її саме в такому ж руслі. Роль виконавця і диригента для інших (О. Купчинського) величезна. Якби він не був занадто вимогливим, то не було б такої Енциклопедії. Тому бажаю йому здоров'я“.

Про історію створення Енциклопедії говорив також Роман Кушнір.

На завершення Олег Купчинський подякував усім учасникам презентації та побажав успіхів у подальшій праці.

Загалом із відгуків про Енциклопедію „Наукове товариство ім. Шевченка“ можна зробити висновок, що вона є і залишається унікальною і першою значною працею про Товариство. Сподіваємось, що вона займе почесне місце серед енциклопедичних видань та надбань науки і культури взагалі.

Ірина КАСЬЯНЕНКО

Загальний вигляд першого тому Енциклопедії „Наукове товариство ім. Шевченка“